

Lekce 3

MATOUŠ A MAREK

Z předchozích lekcí jsou ti známy o evangeliích už mnohé skutečnosti: znáš jejich obecné charakteristické znaky, zeměpisné umístění, dějinné pozadí i jejich obdivuhodné téma, jímž je Ježíš Kristus. Zjistils, že tyto čtyři záznamy jsou v harmonickém souladu. Přesto však - jak už také víš - je každá z těchto zpráv svým způsobem jedinečná, protože jednotliví autoři zaznamenali Ježíšův příběh způsobem sobě vlastním.

Nyní se již zaměříme na samá evangelia. Nejdříve si povšimneme zvláštního vztahu mezi Matoušem, Markem a Lukášem. Pak se budeme zabývat Matoušovým a Markovým evangeliem odděleně. Uvidíme odlišnost ve způsobu, jakým tito dva pisatelé líčí osobu a službu Ježíše Krista.

Například Matouš v souvislosti s osobou Ježíše používá osmkrát titul „Syn Davidův“. Naproti tomu Marek použil tento titul pouze dvakrát. Matouš klade větší důraz na Ježíšem naplněná proroctví; Markova pozornost se soustřeďuje na Ježíšovy činy. Všimneš si i dalších odlišností. Kéž ti Pán během tvého studia pomůže, abys nově uviděl Ježíše jako svého Mesiáše, a kéž ti rovněž pomůže, abys jako ochotný a poslušný služebník Boží následoval jeho nádherný příklad.

osnova lekce

Vztah mezi evangeliem Matoušovým, Markovým a Lukášovým

Matouš: Evangelium Mesiáše - Krále

Marek: Evangelium Služebníka Božího

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- definovat vztah existující mezi synoptickými evangelií a vysvětlit jeho příčiny.
- popsat evangelium Matoušovo a Markovo uvedením důležitých faktů o autorech, zvláštních charakteristických znaků, důrazu a obsahu obou evangelií.
- ocenit jedinečnou hodnotu Matoušova i Markova evangelia.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

studijní činnost

1. Prostuduj si rozvinutí lekce a zodpověz všechny uvedené otázky. Svě odpovědi si porovnej s těmi, které jsou uvedeny na konci lekce. Nesprávné odpovědi si oprav.
2. Podle pokynů čti Matoušovo a Markovo evangelium - toto je velmi důležitá součást tvého studia.
3. Projdi si znovu jednotlivé části lekce. Vypracuj si osobní test a své odpovědi si pak zkontroluj.

rozvinutí lekce

VZTAH MEZI EVANGELIEM MATOUŠOVÝM, MARKOVÝM A LUKÁŠOVÝM

Úkol 1. *Najdi nejvhodnější vysvětlení pro druh vztahu, který je mezi Matoušovým, Markovým a Lukášovým evangeliem.*

V druhé lekci jsme viděli, že při rozvinutí Kristova příběhu se všechny čtyři evangelijní zprávy přidržovaly stejné předlohy. V této věci jsou kterákoli dvě evangelia ze zmíněných tří mnohem více podobná, než kterákoli z nich ve vztahu k evangeliu Janovu. Ježíšův příběh vypravují téměř identicky; někdy dokonce používají tatáž slova. To je také důvod, proč se jim říká *synoptická* (řec. „suhledná“).

1. Přečti si ze své Bible Mt 8,1-4; Mk 1,40-45 a L 5,12-16. V poznámkovém sešitě zodpověz následující otázky:
  - a Co podle všech tří záznamů řekl malomocný Ježíšovi?
  - b Jaká byla podle všech tří zpráv Ježíšova odpověď?
  - c Co podle všech tří záznamů řekl Ježíš malomocnému, aby učinil?

Je mnoho dalších pasáží, které vykazují stejnou podobnost. Přesto však tato evangelia nejsou zdaleka pouhými kopiemi; po pečlivém porovnání jednotlivých obsahů lze zjistit následující:

1. Matouš a Lukáš obsahují téměř všechnen materiál uvedený v Markovi.

MATOUŠ A MAREK

2. Matouš a Lukáš mají společných dvě stě veršů, které u Marka nejsou.
3. Třetina Matoušova evangelia je v této trojici ojedinelá.
4. Polovina Lukášova evangelia zaujímá v uvedeném srovnání ojedinelé místo.

Existuje mnoho teorií, které se snaží podat vysvětlení této skutečnosti. Nicméně v dalším uvedené závěry se zdají být nejpřijatelnější.

1. Od samého začátku existoval soubor věcných materiálů, týkajících se života Ježíše Krista. (V odborné literatuře se nazývá *kérygma* - řec. zvěst.) Tento materiál tvořil rovněž ústřední poselství zvěstované apoštoly (viz Sk 2,22.23; 13,23-33 a 1K 15,1-11).

2. Evangelium Markovo je záznamem zmíněného základního materiálu. Napsala jej osoba, která osobně znala apoštoly a byla v úzkém vztahu s církví od jejího počátku.

3. Evangelium Matoušovo tento materiál včleňuje. Matouš však k němu připojuje poznámky, které si udělal během Ježíšova vyučování, seřazené tak, aby vyhovovaly jeho záměrům a zbylému obsahu.

4. Lukášovo evangelium také obsahuje základní materiál. Lukáš k němu připojuje - jako výsledek svého bádání - značné množství dalšího materiálu. Patří mezi ně podobenství a zázraky, o nichž se Matouš ani Marek nezmiňují. Je možné, že Lukáš získal tyto informace přímo od lidí, kteří slyšeli Ježíšovo vyučování a byli svědky zázraků, které konal, nebo je i sami zažili.

Nesmíme rovněž zapomínat, že autoři evangelíí byli inspirováni Duchem Božím. Pod jeho vedením se rozhodovali, co mají uvést a jak to uspořádat. Můžeme si být jisti, že záznamy, které dnes máme k dispozici, jsou zároveň těmi, které nám Bůh chtěl zanechat.

2. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které pravdivým způsobem popisuje či vysvětluje vztah mezi synoptickými evangelii.

- a) Jednotliví pisatelé uvádějí základní fakta ze svého vlastního pohledu.
- b) Evangelisté se nesnažili vědomě přidržovat společné předlohy při líčení Kristova příběhu. Veškerá podobnost mezi nimi je tedy čistě náhodná.
- c) Jelikož se jednotliví autoři snažili vzájemně napodobovat, jsou si synoptická evangelia v mnohém podobná. Toto napodobování bylo

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

nevyhnutelné, protože nebylo už možné, aby se kdokoli z nich sám dopátral nějakých dalších informací.

- d) Jak Matouš, tak i Lukáš uvádějí základní materiál o Kristu, který zaznamenal Marek. Přidávají však k němu další obsah, který byl výsledkem jejich vlastního bádání.

MATOUŠ: EVANGELIUM MESIÁŠE - KRÁLE

Úkol 2. *Uved' tvrzení, která budou popisovat autora, důraz, osnovu a charakteristické znaky Matoušova evangelia.*

Zcela opodstatněně bylo Matoušovo evangelium zařazeno v Novém zákoně jako první kniha; jeho obsah nám totiž poskytuje vhodné spojení mezi Starým a Novým zákonem. Nyní se tedy budeme zabývat autorem, důrazem, přehledem a charakteristickými znaky tohoto evangelia.

Autor

Podle tradice je autorem Matoušova evangelia celník Matouš, jeden z dvanácti učedníků Ježíšových (Mt 9,9-13; 10,3). Matouš své evangelium sepsal pravděpodobně někdy mezi r. 50 - 70 n. l.

Důraz

Matouš zdůrazňoval jak Ježíšovu totožnost, tak jeho učení. Více než šedesátkrát se odvolává na Starý zákon a ukazuje Ježíše jako královského syna Davidova, židovského krále, jehož život se stal naplněním starozákonních mesiášských proroctví. Matoušovo evangelium tedy tvoří potřebné přemostění mezi obsahem Starého a Nového zákona. V Matoušovi je Ježíš zjeven ne pouze jako někdo další v řadě proroků a učitelů, ale jako samotný Syn Boží, který se jednoho dne posadí na svůj trůn nebeské slávy a bude soudit všechny národy (16,13-20; 25,31-32). Tento důraz učinil z evangelia Matoušova vhodný prostředek pro vyložení Židům, že Ježíš je jimi dlouho očekávaný Mesiáš - ten, jehož příchod jejich vlastní proroci předpověděli. Stejně tak pomohlo toto evangelium věřícím z pohanů pochopit plně význam Ježíšovy služby.

3. V níže uvedených pasážích Matouš poukázal na to, že určitá fakta a události ze života Ježíšova byla naplněním starozákonních proroctví. Přečti si uvedená místa a pak ve svém sešitě uveď tyto skutečnosti popř. události, tak jak se jednotlivá místa o nich zmiňují.

a 1,23

e 8,17

b 2,6

f 12,18-21

c 2,23

g 13,35

d 3,3

h 21,5

Kromě zdůrazňování již zmíněné totožnosti Ježíše s Mesiášem obracel Matouš pozornost svých čtenářů rovněž k Ježíšovu učení. Ve skutečnosti je mu vyhrazena víc než polovina celého obsahu evangelia. Autor připojuje několik dlouhých pasáží, ve kterých uvádí Ježíšova slova, týkající se různých důležitých oblastí. Evangelium pak končí pověřením učedníků - úkolem, v němž Ježíš sám podtrhuje důležitost a význam svého učení: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky... *a uče je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal.*“ (28,19-20; kurzívou opatřil autor)

4. Ve svém poznámkové sešitě uveď, jakým způsobem klade evangelium Matoušovo důraz na Ježíšovo učení.

Charakteristické znaky

Vedle důrazu, jež toto evangelium klade na naplnění starozákonních proroctví v životě Ježíšově a na jeho učení, se v něm vyskytují i jiné charakteristické znaky.

Důraz na kralování a království

Matouš je evangeliem kralování a království Ježíšova. Od samého začátku je Ježíš rozpoznán jako královský syn Davidův, z pokolení Judova (1,1,3). Mudrci, kteří se ho vydali hledat, přišli a ptali se: „Kde je ten právě narozený král Židů?“ (2,1-2). Během své služby hovořil Ježíš velice často o svém království (viz např. 16,28). V celém evangeliu se pojem „království nebeské“ nebo „království Boží“ vyskytuje 38krát. Týden před svým ukřižováním vjel Ježíš do Jeruzaléma jako jeho král a naplnil tak proroctví ze Za 9,9 Mt 21,1-11).

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

Ačkoli Židé odmítli uznat Ježíšův nárok na kralování, jiní jej naopak uznali. Kananejská žena, která přišla prosit za svého syna, oslovovala Ježíše jeho královským titulem: „Synu Davidův“ (15,22). Pilát dal zhotovit a pověsit nad hlavu ukřižovaného Ježíše nápis hlásající: „To je Ježíš, král Židů“ (27,37).

Pozornost věnovaná pohanům

Matouš uvádí ve svém evangeliu mnohé, jež prozrazuje jeho zájem o pohány. V listině rodu Ježíše Krista uvádí například jména dvou žen - pohanek (1,5 - Rachab a Rút). Zmiňuje se o mudrcích od východu, kteří se přišli klanět Ježíšovi (2,1-2). Zaznamenal Ježíšova slova, podle kterých Boží království bude Židům odňato a bude dáno národu, který ponese jeho ovoce (21,43). Svě evangelium Matouš uzavírá „velikým pověřením“, v němž Ježíš přikázal svým učedníkům, aby šli ke *všem národům* a získávali mu učedníky (Mt 28,19).

Zmínka o církvi

Ze čtyř evangelií je to pouze Matouš, u něhož se vyskytuje slovo *církev*. Setkáváme se zde s ním třikrát: jednou v 16,18 a dvakrát v 18,17.

Ostatní výjimečnosti

Matouš uvádí devět událostí, deset podobenství a tři zázraky, které nenalezneme u ostatních evangelistů. Patří k nim například vidění Josefovo (1,20-24), uzdravení němého člověka, posedlého zlým duchem (9,32-33), podobenství o plevelu mezi pšenicí (13,24-30.36-43) a podobenství o hřivnách (25,14-30).

5. Ve svém sešitě uved' tři charakteristické znaky Matoušova evangelia spolu s příklady a biblickými odkazy.

Obsah

Obsah Matoušova evangelia se přidržuje dvojí osnovy: Jedna sleduje události v životě Ježíšově a ta druhá jeho učení. V obojím případě

opakuje Matouš určité formulace, aby tím zřetelně naznačil zmíněné dělení.

Události a učení

Z druhé lekce už víš, že události Ježíšova života lze rozdělit do čtyř základních údobí. V Matoušově evangeliu se však setkáváme se základním dvojím dělením: 1) údobí veřejného ohlasu a popularity Ježíšovy (4,17 - 16,20), 2) údobí poklesu popularity a veřejného odmítnutí (16,21 - 28,10). Uvedené dělení je vždy naznačeno slovy: „Od té doby začal Ježíš...“ Toto dělení poukazuje na skutečnost, že po určité době se Ježíš začal ve své službě zaměřovat na své učedníky a jejich přípravu na službu.

6. Přečti si Mt 4,17 a 16,21. V poznámkové sešitě uveď, co Ježíš ve zmíněných případech „začal činit“, i událost, která po takovémto prohlášení okamžitě následovala.

Učení, jak je uvedeno u Matouše, můžeme rozdělit podle oblastí, jimiž se zabývá, do pěti hlavních částí. Závěr jednotlivých částí pak vždy tvoří formulace jako „Když Ježíš dokončil tato slova“ apod.

7. V následujícím je uveden seznam biblických veršů, které uzavírají pět hlavních částí Ježíšova učení. Vyhledej uvedené verše a do svého sešitu si zaznamenej, jakou činnost v jednotlivých případech Ježíš „dokončil“. Uveď rovněž krátkou charakteristiku předmětu, o kterém krátce předtím vyučoval.

a 7,28

d 19,1

b 11,1

e 26,1

c 13,53

Kromě zmíněných pěti částí učení Ježíšova se zde setkáváme i s dalšími dvěma: kázání Jana Křtitele (3,1-12) a „veliké pověření“ (28,18-20).

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

Přehled

V této části bude tvým úkolem přečíst s použitím níže uvedeného přehledu Matoušovo evangelium. Jednotlivým záhlavím osnovy se nauč z paměti. Jak budeš postupně toto evangelium číst, odpovídej zároveň i na otázky uvedené u jednotlivých částí. Odpovědi si zaznamenej do poznámkového sešitu. (Poznámka: Tento přehled používá stejného základního dělení jako přehled uvedený v lekcí 2. Odkazy na pět hlavních částí Ježíšova učení a zbylé dvě části jsou uváděny pod jednotlivými nadpisy.

MATOUŠ: EVANGELIUM MESIÁŠE - KRÁLE

I. Uvedení krále. Čti 1,1 - 4,11

Kázání Jana Křtitele; 3,1-12

8. Jakou otázku položili mudrci králi Herodovi?

II. Král ohlašuje království. Čti 4,12 - 15,20

Kázání na hoře; 5,1 - 7,29

Vyslání učedníků; 10,1-42

Podobenství; 13,1-52

9. V případě kterých podobenství z Mt 13 uvedl Ježíš i výklad?

III. Král je odmítnut. Čti 15,21 - 20,34

O důležitosti odpuštění; 18,1-35

10. Uveď všechna místa, kdy došlo k polemice mezi Ježíšem na jedné straně, a farizeji a saduceji na straně druhé.

IV. Král triumfuje. Čti 21,1 - 28,20

Napomenutí a proroctví; 23,1 - 25,46

„Veliké pověření“; 28,18-20

11. Poté co Ježíš vyslovil jednu ze svých otázek, prohlašuje Písmo, že od toho dne se ho již nikdo neodvážil tázat. Uveď, o jakou otázku se jednalo a kde se toto místo v evangeliu Matoušovu nachází.

MATOUŠ A MAREK

12. Ve svém poznámkovém sešitě dokonči uvedené věty. (V bodě **d** sestav požadovaný seznam.)

a Matoušovo evangelium je očitým svědectvím o životě Ježíše Krista, protože Matouš byl...

b Obsah Matouše se přidržuje dvojí osnovy. Matoušovo dělení má na zřeteli tyto dvě oblasti:...

c Následujících pět věcí je v Matoušově evangeliu zdůrazňováno nebo patří mezi jeho charakteristické znaky:...

d Podle osnovy, která dělí Matouše na čtyři části, jsi přečetl celé evangelium. Sestav seznam, ve kterém budou uvedeny názvy jednotlivých oddílů spolu s příslušnými kapitolami a verši.

Při čtení Matoušova evangelia můžeme vidět, jak slavným, vítězným králem Kristus doopravdy je! Satan jej nedokázal přemoci; jeho nepřátelé mu nemohli zabránit v naplnění jeho poslání. Smrt jej nemohla zadržet. Už nikdy nepochybuje o tom, že Ježíš je Králem! Pozvěme jej do našich srdcí, aby tam mohl vládnout! Víc než cokoli jiného hledejme jeho království!

MAREK: EVANGELIUM SLUŽEBNÍKA BOŽÍHO

Úkol 3. *Uved' a krátce popiš autora, důraz, osnovu a charakteristické znaky evangelia Markova.*

Z druhé lekce si jistě vzpomínáš, že Markovo evangelium klade důraz na dynamickou, činnou službu Ježíšovu. Marek pod vedením Ducha svatého vylíčil, jakým způsobem Ježíš jako poslušný a pilný služebník Boží naplnil své poslání. V dalším se budeme zabývat Markovou totožností, obsahem, důrazem a příznačnými znaky jím sepsaného evangelia.

Autor

Bibliční vědci se všeobecně shodují, že v případě evangelisty Marka šlo o Jana, zvaného Marek - mládence, který byl Pavlovi a Barnabášovi společníkem na jejich první misijní cestě (Sk 12,12). Marek byl bratrancem Barnabášovým (Ko 4,10) a velmi blízký byl i apoštolu Petrovi (viz 1Pt 5,13, kde Petr Marka nazývá svým „synem“ - pojmenování, v němž se zrcadlí Petrova veliká náklonnost k Markovi). Ve sku-

tečnosti je velmi pravděpodobné, že Markovo evangelium zachycuje očitě svědectví Petrovo: Marek byl totiž s Petrovým životem i kázáním velice dobře obeznámen. U některých případů, o nichž je v evangeliu zmínka, mohl být Marek dokonce osobně přítomen.

Důraz

Markovo vylíčení Ježíše Krista kladlo důraz na jeho život činné služby Syna Božího (1,1). Proto nás neudivuje, že toto evangelium mělo tak obrovský dopad na římské čtenáře, známé svým zájmem o praktickou stránku života. Na rozdíl od Matouše a Lukáše, neuvádí Marek například Ježíšův původ: činí tak v souladu se svým záměrem soustředit se na Ježíšův život služby - rodová listina služebníka přece není příliš důležitá. Markův důraz se projevuje i jiným způsobem. Evangelium Lukášovo je ve srovnání s Markovým téměř dvojnásobně dlouhé. A přece Lukáš podává zprávu o dvaceti zázracích, zatímco Marek jich na o něco víc než polovičním prostoru uvádí osmnáct. Ačkoli si Marek zcela určitě z Ježíšova vyučování mnohé pamatoval, často se spokojuje pouze s konstatováním, že Ježíš učil (viz např. 2,13; 6,2.6.34 a 12,35).

Marek klade rovněž důraz na to, že Ježíš naplňoval své poslání s opravdovou horlivostí a zřetelným záměrem. Znovu a znovu jej obklopovaly obrovské zástupy, jejichž potřebám sloužil (3,7-12.20-21; 4,1-2; 5,21-34; 6,30-44.53-56; 8,1-13). Řecké *euthus*, které se překládá jako „ihned“, „hned“, „okamžitě“, se na stránkách Markova evangelia vyskytuje 42krát. (Matouš je použil pouze sedmkrát a Lukáš dokonce jen jednou.) Toto vyjádření je v souvislosti s Ježíšovým jednáním použito čtrnáctkrát a poukazuje na pohotovost a ochotu, s nimiž Ježíš sloužil. Časté použití tohoto slova je zároveň i důkazem, že Ježíš cílevědomě spíchal k cíli svého službě zasvěceného života. Svým učedníkům řekl: „Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (10,45).

13. Následující věty uvádějí fakta o Markově evangeliu. Zakroužkuj písmeno před těmi z nich, které kladou důraz na Ježíšův život jako život činné služby.

- a Markovo evangelium je kratší než Matoušovo a Lukášovo.
- b Neobsahuje podrobnou listinu rodu Ježíše Krista.
- c V porovnání s Lukášem věnuje větší část vylíčení Ježíšových zázraků.
- d Představuje historická fakta o životě a učení Ježíše Krista, tak jak je kázali apoštolové.

Charakteristické znaky

Ačkoli je Markovo evangelium mezi čtyřmi evangelií nejkratší, některé příznačné rysy mu propůjčují odlišný charakter.

Svěží, živý styl

Marek často hovoří o minulých událostech, jako by se ve skutečnosti děly v době, kdy o nich psal. K dosažení tohoto efektu uvádí slovesa v čase, který se v řečtině nazývá „historický prézens“. Historického prézentu se používá i v češtině k vyjádření dějů minulých, ale živě prociťovaných. (V starší literatuře se s ním setkáváme častěji - viz např. tvar „dí jemu“, který se tam hojně vyskytuje.) Většině dnešních čtenářů by však příliš časté použití znělo poněkud nepřírozeně. Proto naše současné překlady od použití historického prézentu často upouštějí, a namísto toho používají čas minulý. Historický prézens byl v EP zachován např. v Mk 4,38: „On však na zádi lodi na podušce spal. Učedníci ho probudí a řeknou mu: ‚Mistře, tobě je jedno, že zahyneme?‘“ Jistě sis všiml, jak tento tvar dokáže někdy přispět k oživení celého příběhu. Marek ve svém evangeliu použil zmíněný tvar 150krát. (Pozn.: Autorova argumentace se v tomto odstavci samozřejmě týká anglického použití. Pro českého čtenáře upravil překladatel.)

I ostatní rysy Markova stylu přidávají jeho vyprávění na reálnosti a dramatickosti. Při psaní používal i velmi živého a sugestivního líčení podrobností.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

14. Vyhledej uvedené verše a pak si do svého poznámkového sešitu poznamenej veškeré informace, které Marek uvádí o barvě, počtu, věku, gestikulaci, jednání apod. ve spojení s jednotlivými osobami či předměty.

a 5,39-43; dívka

d 10,49-50; slepý

b 6,39; trávník

e 16,4-5; mládenec

c 8,12; Ježíš

Podrobnosti zajímaví Římany

Na základě jistých charakteristických znaků Markova evangelia se můžeme domnívat, že se nejdříve dostalo do oběhu v Římě. Například podle Mk 15,21 muž, který pomáhal nést Ježíšův kříž, se jmenoval Šimon z Kyrény a byl otcem Alexandra a Rufa (ostatní evangelia jména Šimonových synů neuvádějí). O Rufovi se zmiňuje apoštol Pavel ve svém dopise římské církvi (Ř 16,13). Marek navíc někdy používá latinský termín (v Římě se hovořilo latinsky) k vysvětlení pojmu řeckého (viz např. 15,16, kde doslovně přeloženo stojí: „Vojáci ho odvedli dovnitř nádvoří, což jest Prétorium - NPB) - další důkaz, že se Marek snažil přizpůsobit svým římským čtenářům a posluchačům.

Důležitost „Evangelia“

Marek své vyprávění začíná slovy: „Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího“ (Mk 1,1). Podle Marka bylo poselství, které Ježíš zvěstoval, „Evangelium“ (1,14-15). Jednalo se o tak vzácné a důležité poselství, že stálo za to, aby za ně člověk položil i svůj život (8,35; 10,29). Tuto zvěst musí uslyšet celý svět (13,10; 14,9).

Obsah

Při sepisování svého evangelia dovolil Marek, aby fakta a události hovořily samy za sebe. V sérii epizod podal živý obraz Ježíše i průběhu jeho služby. Ačkoli je jeho záznam krátký, nepostrádá žádný z důležitých prvků. Už jsme vykárali, že uvedení mnoha podrobností nám ukazuje, že se v případě Marka jedná o očitého svědka.

MATOUŠ A MAREK

Přečti si Markovo evangelium, používaje k tomu následující osnovy. Odpovědi na studijní otázky uváděj ve svém sešitě.

MAREK : EVANGELIUM SLUŽEBNÍKA BOŽÍHO

I. Uvedení služebníka. Čti 1,1-13

15. Co podle prohlášení Jana Křtitele bude Ježíš činit?

II. Služebník koná své dílo. Čti 1,14 - 7,23

16. Přečti si uvedená místa Markova evangelia. Do svého sešitu si poznamenej, jaká byla reakce lidí popř. učedníků na to, co Ježíš řekl nebo činil.

a 1,21-27

c 4,35-41

b 2,1-12

d 6,1-3

III. Služebník je odmítnut. Čti 7,24 - 10,52

17. Uveď biblické odkazy u všech případů, kdy Ježíš hovořil s učedníky o své smrti, a stručně popiš i jejich reakci.

IV. Služebník dovršuje své dílo. Čti 11,1 - 16,20

18. Uveď otázky - 1) veleknězovu, 2) Pilátovu během soudního přelíčení -, které položili Ježíšovi, když se ho tázali, kdo je. Jaká byla v jednotlivých případech Ježíšova odpověď?

Markovo evangelium nám líčí Ježíše jako poslušného, věrného a ochotně sloužícího služebníka Božího. Proto jej také Bůh poctil nevýslovnou slávou (Fp 2,9-11). Pokud ty i já budeme našemu Bohu až do konce poslušně a věrně sloužit, i my dojdeme cti od Otce (J 12,26).

19. (Odpovědi uveď ve svém poznámkovém sešitě.)

a Vysvětli, v jakém vztahu byl Jan, zvaný Marek, k Petrovi, Pavlovi a Barnabášovi.

b Uveď dvě skutečnosti o evangeliu Markově, které jsou dokladem, že toto evangelium kladlo důraz na Ježíšovu činnou službu.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

- c Uveď záhlaví pro čtyři hlavní části evangelia Markova a k nim i příslušné biblické odkazy.
- d Uveď tři příznačné znaky - spolu s jedním příkladem nebo biblickým odkazem -, které propůjčují Markovu evangelium odlišný charakter.

osobní test

PRAVDIVÉ - NEPRAVDIVÉ. Zakroužkuj všechna PRAVDIVÁ tvrzení.

1. Z podobnosti mezi synoptickými evangeliemi lze soudit, že původně existoval osvědčený soubor věcných materiálů týkajících se života a učení Ježíše Krista.
2. Na rozdíl od Marka, Matouš ani Lukáš základní kerygma o Kristu neuvádějí.
3. Matouš a Marek mají společných dvě stě veršů, které se nevyskytují u Lukáše.
4. Více než polovina evangelia Matoušova je vyhrazena Ježíšovu učení.
5. Podle Matoušova evangelia uznala většina Židů Ježíšův nárok na kralování.
6. U Matouše je učení Ježíšovo rozděleno do pěti hlavních částí.
7. Je pravděpodobné, že v případě Markova evangelia se jedná o očitě svědectví apoštola Petra; Marek se totiž s Petrem velmi dobře znal.
8. Protože Markův hlavní důraz spočíval na Ježíšově činné službě, nenalézáme v jeho evangelium příliš mnoho Ježíšova učení.
9. K charakteristickým znakům evangelia Markova patří i to, že ve své zprávě uvádí víc jak 25 zázraků.
10. Marek připojuje mnoho podrobností, takže se můžeme domnívat, že se jedná často o očitě svědectví.

OTÁZKY S VÝBĚREM SPRÁVNÉ ODPOVĚDI. Zakroužkuj písmeno před nejuvýstižnějším dokončením uvedených vět.

11. Matouš, Marek a Lukáš se nazývají synoptickými evangelií, protože všechna tři

- a) věnují většinu svého obsahu učení Ježíše Krista.
- b) se zaměřují na různý druh čtenářů a posluchačů.
- c) se přidržují společné předlohy při líčení Ježíšova života.
- d) byla sepsána učedníky Ježíšovými.

12. Hlavní důvod, proč Matoušovo evangelium tvoří vhodné přemostění mezi Starým a Novým zákonem, spočívá v tom, že toto evangelium

- a) poukazuje na to, jak se v Ježíšovi starozákonní proroctví naplnila.
- b) obsahuje kázání Jana Křtitele.
- c) uvádí podobenství a zázraky Ježíšovy.
- d) ukazuje, s jakým soucitem sloužil Ježíš lidem.

13. PŘÍŘAZOVÁNÍ. Přiřaď jednotlivá evangelia (pravý sloupec) k jejich popisu (levý sloupec).

.... a	Bylo sepsáno mužem, který se spolu s Pavlem a Barnabášem zúčastnil první misijní cesty	1) Matouš 2) Marek
.... b	V rodové listině Ježíše Krista uvádí jména dvou žen - pohanek	
.... c	Zdůrazňuje kralování a království Ježíšovo	
.... d	Mnohem častěji než ostatní evangelia používá řeckého slova <i>euthus</i> (ihned, hned)	
.... e	Zmiňuje se o Rufovi, který je na jiném místě uváděn jako člen církve v Římě.	

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

KRÁTKÉ ODPOVĚDI. Co nejstručněji zodpověz následující otázky:

14. Matouš naznačil hranice dvou hlavních údobí v životě Ježíše Krista formulací: „Od té doby začal Ježíš...“ Jedná se o tato dvě údobí:

.....

15. Matoušovo evangelium se setkalo s velikým ohlasem u Židů,

protože .....

16. Markovo evangelium vyhovovalo praktickému římskému myšlení,

protože kladlo důraz na .....

17. Marek podtrhl důležitost „evangelia“ tím, že svůj vlastní záznam

nazval .....

odpovědi na studijní otázky

10. 16,1-4; 19,3-12.

1. a Řekl: „Pane, chceš-li, můžeš mě očistit.“

b „Chci, buď čist“

c Přikázal mu, aby nikomu nic neříkal, ale šel, ukázal se knězi a obětoval za své očistění.

11. Ježíš se farizeů otázal, jak to, že David v Duchu svatém nazývá Mesiáše Pánem (22,41-46).

2. a) Jednotliví pisatelé uvádějí základní fakta ze svého vlastního pohledu.

d) Jak Matouš, tak i Lukáš uvádějí základní materiál o Kristu, který zaznamenal Marek. Přidávají však k němu další obsah, který byl výsledkem jejich vlastního bádání.

12. (Vlastními slovy.)

a jedním z učedníků Ježíšových.

b události v životě Ježíše Krista a jeho učení.

c totožnost Ježíše s Mesiášem, Ježíšovo učení, kralování a království Ježíšovo, zmínka o církvi a místo vyhrazené pro pohany.

d Porovnej si svůj seznam s tím, který jsme uvedli v této lekci.

3. a Ježíšovo narození.

b Ježíšovo rodiště.

c Ježíšův domov v Nazaretě.

d Dílo Ježíšova předchůdce

e Ježíšova služba uzdravování

f Ježíš jako služebník

g Ježíšův způsob učení v podobenstvích

h Způsob, jakým Ježíš přišel k dceři siónské (Izraeli).

13. b Neobsahuje podrobnou listinu rodu Ježíše Krista.

c V porovnání s Lukášem věnuje větší část vylíčení Ježíšových zázraků.

4. Je mu věnována víc než polovina jeho obsahu. (Mohls rovněž uvést, že se Matouš zmiňuje o „velikém pověření“, kde se na učení Ježíšovo klade nesmírný důraz.)

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

14. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)

a Dívčin věk - bylo jí dvanáct.

b Barva trávníku - zelená.

c Ježíšova reakce - v duchu si povzdechl.

d Slepčova reakce - odhodil svůj plášť.

e Mládencovo oblečení a pozice, kterou zaujímal - měl na sobě bílé roucho a seděl po pravé straně.

5. Je to: a) důraz, který toto evangelium klade na království a kralování Ježíšovo, b) pozornost, které se zde dostává pohanům, c) zmínka o církvi. Příklady a odkazy, které jsi uvedl, si porovnej s těmi, které jsme uvedli v této lekci. (Součástí tvé odpovědi mohlo být i konstatování, že Matouš připojuje některá podobenství, události a zázraky, které se v ostatních evangeliích nevyskytují.)

15. Jan Křtitel hlásal: „On vás bude křtít Duchem svatým.“

6. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.) Mt 4,17: „Od té chvíle začal Ježíš kázat: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.““ Potom povolal své první učedníky. V Mt 16,21 čteme: „Od té doby začal Ježíš ukazovat svým učedníkům, že musí jít do Jeruzaléma... být zabit a třetího dne vzkříšen.“ Po tomto prohlášení ho Petr začal kárat; Ježíš jej však odmítl s tím, že jeho myšlení není z Boha, ale z člověka.

16. a Užasli.

b Žasli a chválili Boha.

c Zmocnila se jich veliká bázeň.

d Divili se a byli pohoršeni.

7. a Ježíš „dokončil tato slova“. Těsně předtím vyučoval o rozvázném a bláznivém staviteli.

b Ježíš „dokončil příkazy svým dvanácti učedníkům“. Právě skončil své vyučování o odměně.

c Ježíš „dokončil tato podobenství“. Jako poslední uvedl podobenství o rybářské síti.

d Ježíš „dokončil tato slova“. Chvilí předtím hovořil o tom, co se stane s nemilosrdným služebníkem.

e Ježíš „dokončil všechna tato slova“. Právě skončil své vyučování o posledním soudu, na němž spravedliví budou odděleni od hříšníků.

MATOUŠ A MAREK

17. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)
a) 8,31-32; Petr ho začal kárat.
b) 9,30-32; Učedníci tomu slovu nerozuměli a báli se ho zeptat.
c) 10,32-34; V tomto oddíle se neuvádí žádná reakce.
8. Ptali se, kde je ten právě narozený král Židů (2,2).
18. a) Velekněz se ho zeptal, zda je Mesiáš, Syn Požehnaného. Ježíš odvětil, že jím je (14,61-62). b) Pilát se ho otázal, zda je králem Židů. Ježíš odpověděl, že je tomu tak, jak řekl (15,2).
9. Učinil tak u podobenství o rozsévači (v. 18-23) a v případě podobenství o plevě mezi pšenicí (v. 36-43).
19. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným. V **b** mohls uvést kterýkoli charakteristický znak Markova evangelia, jak je uvádí oddíl nazvaný Důrazy.)
- a Jan, zvaný Marek, byl Petrovým blízkým druhem a bratrancem Barnabášovým. Spolu s Pavlem a Barnabášem se zúčastnil první misijní cesty.
  - b Markův důraz na činnou službu Ježíšovu spočíval v tom, že vynechal veškeré podrobnosti o Ježíšově původu a více se věnoval jeho zázrakům.
  - c I. Uvedení služebníka. 1,1-13
II. Služebník koná své dílo. 1,14 - 7,23
III. Služebník je odmítnut. 7,24 - 10,52
IV. Služebník dovršuje své dílo. 11,1 - 16,20
  - d K charakteristickým znakům Markova evangelia patří:
    - 1) svěží, živý styl, k němuž přispívá i použití řeckého historického prezensu a velmi živé a sugestivní líčení podrobností.
    - 2) uvádění detailů, které zajímaly hlavně Římany.
    - 3) Markův důraz kladený na důležitost „Evangelia“.
- Příklady a odkazy si porovnej s těmi, které jsme uvedli v této lekci.